

Krig og klimaødelæggelse hænger sammen

Sammenhængen mellem krig og klimaødelæggelsen bør komme mere i fokus hos både freds- og miljøbevægelsen. Der er kronede dage for våbenindustrien, som finansieres af det økonomiske råderum, der skulle bruges til velfærd og klimaindsats.

af Carsten Andersen
Talsperson for Aarhus mod krig og terror

Det er velkendt, at klimaødelæggelse gør store områder ubeboelige på grund af oversvømmelse eller tørke. Det giver nye konflikter og krige om landområder, om vandressourcer og om mad. Det skaber flygtningestrømme, der kommer til langt at overstige noget, vi hidtil har set. Så for fredens skyld er det vigtigt at lave en ambitiøs og virkningsfuld indsats mod klimaforandringerne.

Det er mindre omtalt, at sammenhængen også går den anden vej. Krig er voldsomt ødelæggende for miljø og klima. Krigene efterlader store landområder ødelagte og uanvendelige og giver massiv ekstra CO₂-belastning.

Nogle kan måske huske, at i Vietnamkrigen blev der sprøjtet med Agent-Orange, som fik træerne til at tabe bladene. Det er snart 50 år siden, Vietnamkrigen sluttede. De får stadig vanskabte børn i Vietnam.

Nu skyder man med granater med forarmet uran. Det har skabt store områder i Irak med radioaktiv forurening. Nu får de også vanskabte børn i Irak. Vi ved endnu ikke, hvor mange generationer det vil ramme.

I Gaza sprøjter Israel med Round-Up for at have frit skud i området ind over grænsen. Hvor længe går der, før de områder kan dyrkes igen?

Ødelæggelse af jorden har altid været en del af krigsførelsen. Romerne strøede salt på markerne omkring Kartago, for at jorden ikke skulle kunne dyrkes igen.

Danmarks militære udledninger fra operationer i udlandet medregnes ikke i vores klimamål.

Men krige ødelægger ikke kun miljøet og lægger landområder øde. Krige bidrager i høj grad til klimaforandringerne. Vi så de brændende oliefelter under Golf-krigen, men ingen taler om krigenes bidrag til CO₂-udslip og klimaødelæggelse.

KRIGENES KLIMABELASTNING REGISTRERES IKKE

Der diskuteres, om og hvordan de militære CO₂-bidrag kan registreres i

Kyoto-protokol og Paris-aftale, men det, man diskuterer, er mest militærets brændstofforbrug og andre nemt målbare klimabelastninger, og det er den mindste del af problemet. Hovedproblemet er krigene.

«I forhandlingerne i 1997-98 op til COP4 insisterede Pentagon på gennem en national sikkerhedsbestemmelse at blive undtaget fra at reducere eller rapportere deres drivhusgasemissioner. Desuden krævede de, at militærets klimaaftryk ikke måtte diskuteres ved fremtidige drøftelser om klimaaftaler.

Det blev i det knudrede protokolsprog til følgende aftaletekst (googleoversættelse):

– Emissioner fra internationale bunkers for eksempel fra international luftfart og søtransport

– Emissioner fra multilaterale operationer for eksempel for luftfart og vandbåren navigation i FN's multilaterale operationer er ikke inkluderet i den samlede emission».

Læg dertil, at USA ikke ratificerede Kyoto-protokollen, og at Repræsentanternes Hus vedtog et forslag, der "forbyder begrænsning af væbnede styrker under Kyoto-protokollen."

Dermed havde Pentagon fået opfyldt deres krav, og militæret var ikke forpligtet til hverken registrering eller reduktion af deres klimabelastning. Det betyder

© Andrej Ivanov/AFP/Ritzau Scanpix

også, at Danmarks militære udledninger fra operationer i udlandet ikke medregnes i Danmarks klimamål.

Paris-klimaaf-talen har ingen bestemmelser, der dækker militæret. Det er overladt til de enkelte lande, hvilke nationale sektorer der bør foretage emissionsreduktioner inden 2030.

Militærets brændstofforbrug med videre kan dog opgøres alligevel. Efter Biden har genindmeldt USA i Paris-aftalen, er det amerikanske militær måske berørt.

I hvert fald pålægger en ny amerikansk lov Pentagon at indsende årlige briefinger om sine emissionsreduktionsplaner. Og så alligevel ikke, for Biden bestemte i december 2021, at militære operationer er undtaget fra målene om, at USA's offentlige myndigheder skal opnå 100 procent ren elektricitet i 2030 og netto nul udledninger i 2050.

Det er ikke fordi, Pentagon ikke kender truslen om klimaforandringer. Det øgede fokus på oprustning i Arktis skyldes en tidlig amerikansk analyse af, at temperaturstigningen ville åbne nye

sejlruter og gøre store nye områder af hav og havbund tilgængelige.

Pentagon har en Climate Adaptation Plan, en Climate Risk Analysis, diverse klimastrategier og en ny national forsvarsstrategi, der kalder klimaændringer en destabiliserende og potentielt

Krig er den mest klimaødelæggende aktivitet, vi kender.

katastrofal og grænseoverskridende udfordring. Pentagon anerkender klimaudfordringen, men løsningen må ikke begrænse militæret.

Militære bombefly, jagerfly og kampvogne bruger store mængder af brændstof, hver time de bruges. Det amerikanske militær med alle dets baser er nok verdens største enkeltudleder af drivhusgasser. De udleder betydeligt mere

end Danmarks samlede udledning. Men i det store billede er den slags militære udledninger alligevel en meget lille del den totale udledning.

USA's militær står ifølge Neta C. Crawford for omkring 80 procent af de statslige udledninger i USA, men det viser nok mest, at den ikke-militære statslige sektor i USA er meget begrænset. Militærets udledninger udgør kun omkring én procent af USA's samlede udledninger. Militæret står for 0,5 procent af Danmarks CO₂-udledninger.

Det, der virkelig er klimaødelæggende, er ikke så meget, at landene har baser, kampfly og kampvogne. Problemet er, når baser, fly og kampvogne bliver brugt til deres formål, at føre krig med al den ødelæggelse der er en del af krigens væsen.

Når en by eller et område er bombet, brændt af og ødelagt, som det skete i Aleppo og Mosul, og som det senest er sket i Mariopol, så er boliger, infrastruktur og produktionsapparat destrueret. Hvis de stakkels indbyggere igen skal have et sted at bo og igen skal kunne

tjene en løn og selv frembringe deres livsfornødenheder, så skal det hele produceres igen. Bygninger, veje, fabrikker, maskiner med videre. Det er hundrede års akkumuleret CO₂-belastning, der så skal udledes i atmosfæren en gang til.

Pentagon anerkender klimaudfordringen, men løsningen må ikke begrænse militæret.

Vi kan godt snakke om genbrug, affaldssortering og begrænsning af madspild med videre, men det her er klimabelastning i en helt anden målestok. Krig er den mest klimaødelæggende aktivitet, vi kender.

Og den ødelæggelse tælles helt sikkert ikke med i krigsmagernes CO₂-regnskab.

KRIG OG ØNSKE OM SEJR TILSIDE-SÆTTER ALLE KLIMAHENSYN

Krigen forstærker ikke bare klimaødelæggelse. Krigen gør også, at klimaindsatsen er sat på standby. Så længe krigen i Ukraine fortsætter, gør politikerne i Danmark og andre lande, der er part i krigen, ikke yderligere ved at stoppe den globale opvarmning.

Vi så det tydeligt i valgkampen. Trods ihærdige anstrengelser fra klimabevægelsen, ønskede partierne ikke at diskutere klima lige nu. Krigen, sanktionerne, oprustningen og de kriser, der følger heraf, har førsteprioritet. Det tager de penge, der var brug for til klimaindsats. Det er en del af forklaringen på, at forhandlingerne ved COP27 ikke gav nye konkrete mål og klimaindsatser.

Og det kan blive værre endnu. En atomkrig er den ultimative klimaødelæggelse. Krigen i Ukraine er en fatal trussel imod klimaet, for der er en reel fare for, at krigen eskaleres til en atomkrig, på grund af at vitale stormagtsinteresser er på spil.

Krigen i Ukraine eskaleres i intensi-

tet med stadig kraftigere våben, og der står så meget på spil, at alle hensyn bliver tilsidesat. I foråret ville Danmark sende anti-tankvåben, men ikke tunge og langtrækkende angrebsvåben, fordi det var for farligt. Grænserne for, hvilke våben man kan sende, og hvad man kan gøre i krigen, flytter sig hele tiden. Stådig kraftigere våben og stadig voldsommere krigshandlinger bliver acceptable. Det er krigens logik.

Krigen i Ukraine har udviklet sig til at være en krig mellem Rusland og Vesten, der udkæmpes i Ukraine. Vesten, også Danmark, er reelt i krig med Rusland med alle tænkelige midler bortset fra utilsløret indsats af militære kampeheder fra NATO-lande.

Vesten opruster Ukraine med stadig stærkere våben. Vesten og Ukraine satser på at besejre og nedkæmpe Rusland. USA ønsker at svække Rusland så meget, at Rusland ikke kan spille en rolle i USA's konflikt med Kina. Ukraine ønsker at drive Rusland ud af de annekterede regioner, inklusive Krim.

Ukraine risikerer at miste store dele af sit territorium. Rusland risikerer at miste sin sortehavsflåde, der har hjemsted i Sevastopol på Krim. Begge lande risikerer at skulle efterlade et stort nationalt mindretal på den anden side af grænsen. Rusland risikerer, at Ukraine bliver medlem af NATO, og at der opstilles amerikanske a-våben i Ukraine, hvorfra de kan nå det centrale Rusland på få minutter.

Et nederlag truer dermed både for Ukraine og for Rusland med at ramme så grundlæggende interesser, at alle midler vil blive taget i brug for at undgå et nederlag.

Peter Viggo Jakobsen fra Forsvarsakademiet har sagt det således: "Selvfølgelig vil de [russerne] benytte atomvåben, hvis det er deres sidste udvej for at undgå at miste Donbas og Krim. Folk, der siger andet, forstår hverken krigens eller russernes logik".

Dermed bliver eskaleringen af krigen til en trussel mod hele Europa, klimaet og verden.

KONSEKVENSEN AF AT BRUGE ATOMVÅBEN

Siden nedrustningsaftalerne mellem Reagan og Gorbatsjov har folk grad-

vist glemt at være bange for atomkrig. Man regnede med, at magtbalancen og frygten for gensidig udryddelse stadig ville afholde atommagterne fra at bruge atomvåben. Men militæret og våbenindustrien har arbejdet ihærdigt på at gøre brug af atomvåben mulig.

Gennem udvikling af missilskjold, som også Danmark medvirker til, tror man at kunne opnå "first strike capability". Det vil sige evnen til at slå først uden selv at blive udslettet bagefter.

Ideen er, at man med første slag kan fjerne så mange af fjendens atomrakter, at man med missilskjoldet kan pille de resterende raketter ned bagefter.

Det er skræmmende, og der er politikere, militærfolk og strateger, der tror så meget på det, at de har brugt milliarder af dollars på at realisere missilskjoldet.

For at undgå en for stor katastrofe og for at gøre atomvåben politisk acceptable har man udviklet små såkaldt "anvendelige" atomvåben. De er små i den forstand, at det ikke er 70'ernes dom-

Danmark bør støtte FN's krav og arbejde for forhandlinger nu i en FN-ramme eller med en anden neutral mægler.

medagsbomber, men atombomber, der kun er noget større end bomberne over Hiroshima og Nagasaki.

Problemet er, at den første bombe, der kastes, vil medføre optrapning og mange flere bomber. Missilskjold eller ej.

Dermed kan selv en begrænset atomkrig udløse en fimbulvinter.

En fimbulvinter er i nordisk mytologi optakten til ragnarok. Det er en vinter, hvor solen ikke kommer frem i tre år. Et krig med atombomber vil sprede så meget støv og røg i atmosfæren, at det meste vegetation dør, og landbrugsproduktion på hele eller store dele af kloden er umulig i flere år. Forestil jer, hvad

det betyder for dem, der gerne vil have mad hver dag.

VI MÅ STOPPE KRIGEN, INDEEN DET GÅR HELT GALT

Vestlige analytikere anser nu brug af atomvåben for så sandsynligt, at de diskuterer, hvordan Vestens modsvar på et russisk atomangreb i Ukraine skal være.

Man forsikrer os med vanlig tro på vestlig teknologisk overlegenhed, at hvis russerne bruger atomvåben, kan Vesten udslutte alle russiske militære enheder i Ukraine og hele Sortehavsflåden. Man fortæller ikke, hvad Ruslands modsvar derefter vil blive i en situation, hvor russerne allerede er begyndt at bruge atomvåben. Tænk selv over det.

Problemet er, at med optrapning af konfliktniveauet tager den ene handling den anden med sig. Besindige politikere må søge at nedtrappe konflikten. De må søge dialog for at få en våbenhvile og fredsforhandlinger.

FN's generalsekretær har opfordret til våbenhvile og forhandlinger. Danmark bør støtte FN's krav og arbejde for forhandlinger nu i en FN-ramme eller med en anden neutral mægler.

Der bliver ikke fred uden forhandling med modparten.

Der bliver ikke fred uden forhandling med modparten. Og der bliver ikke en varig fred, hvis der ikke forhandles en løsning, som alle parter kan leve med. Uden forhandling fortsætter udviklingen mod atomødelæggelse!

Det er altså nødvendigt at stoppe krigen nu. Men magthaverne vil indtil videre fortsætte krigen.

Rusland kæmper videre for at sikre, at Ukraine ikke opstiller NATO-atom-

våben, for at sikre den russisktalende befolkning i de annekterede regioner og for at bevare Krim med Sevastopol som russisk flådebase. Ukraine kæmper videre for ikke at miste de annekterede regioner.

Alt det kan der findes en kompromisløsning på. I foråret var der konkrete forhandlinger herom i Tyrkiet, og der var en løsning på bordet med russisk tilbagetrækning og et neutralt Ukraine med sikkerhedsgarantier. Boris Johnson fik på Vestens vegne Ukraine til at afbryde forhandlingerne.

Både Ukraine og Rusland er bedst stillet ved, at krigen stoppes hurtigst muligt, så krigens ødelæggelser og tab ikke bliver større, end de allerede er.

Vesten, USA og de mest hardcore europæiske NATO-lande, det vil sige Danmark, de baltiske lande, Polen og England, ønsker ikke en fredsslutning, men en langvarig udmattelseskrig. De ønsker, at Ukraine ved hjælp af vestlige våbenleverancer, vestlig teknologisk overlegenhed og handelsboykot skal

nedkæmpe, udmatte og besejre Rusland.

Det er et strategisk ønske fra Pentagon og Det Hvide Hus, at det skal ske i en lang udmattelseskrig, der dræner Rusland for kræfter og ressourcer. Det skal sikre USA's fortsatte verdensherredømme. Udmattelsen af Rusland skal gøre, at Rusland ikke længere kan spille en rolle som stormagt.

Imens tjener våbenindustrien i USA og EU stort på våbenleverancer, som finansieres af det økonomiske råderum, der skulle bruges til velfærd og klimaindsats.

Og imens vokser krigstrætheden. Mange steder fra kræves nu forhandlinger. I USA er der både blandt demokrater og republikanere grupperinger, der synes, at krigen har kostet nok, og at det nu er tid til forhandling.

Vi er nødt til at gøre kampen politisk. Vi forhindrer ikke krig ved individuelt at være gode ved hinanden. Og vi redder ikke miljøet ved individuelt at spise mindre kød og genbruge plastikposer.

I mange EU lande, blandt andre Tjekkiet, Tyskland, Italien og Grækenland, demonstreres for at stoppe krigen, fordi folk er trætte af den energikrise og inflation, der er en direkte følge af krig og boykot.

I Danmark er folk også trætte af energikrise og inflation, men det er endnu ikke koblet til et krav om forhandlinger og stop for krigen. Fredsbevægelsen og klimabevægelsen må rejse kravet.

FREDS- OG KLIMABEVÆGELSEN SKAL HAVE BREDE OG POLITISK RETNING

Der er i klimabevægelsen en forståelse for, at krige er klimaødelæggende, og derfor er der flere steder samarbejde

mellem freds- og klimabevægelsen. For at det skal vokse og udvikles, er vi nødt til at være med i klimabevægelsen og deltage i diskussionerne, ligesom fredsbevægelsen må diskutere klima.

Det er svært, også for klimabevægelsen, at gå imod propagandaen og den udbredte krigsbegejstring. Men det er muligt. Klimabevægelsen består af engagerede mennesker, der, når de ser nødvendigheden heraf, tør gå imod udbredte opfattelser, som der ellers ikke må stilles spørgsmål ved. Det er svært at finde folkelig og politisk opbakning til at stoppe vækstpolitikken og udvikle et bæredygtigt alternativ, men klimabevægelsen tager kampen. Der er i klimabevægelsen forståelse for behovet for en anden økonomisk verdensorden. Det er også nødvendigt at finde et alternativ til krigspolitikken, og klimabevægelsen er åben for at diskutere det. Så gå med og tag diskussionen!

Vi er nødt til at gøre kampen politisk. Vi forhindrer ikke krig ved individuelt at være gode ved hinanden. Og vi redder ikke miljøet ved individuelt at spise mindre kød og genbruge plastikposer. Selvfølgelig skal folk opføre sig fredeligt og miljøvenligt, det er der ikke noget ondt i, og det skal vi understøtte og opfordre til, men vi må ikke nøjes med det, så ændrer vi ikke noget.

Det kræver politiske beslutninger at stoppe krigspolitik og våbenproduktion eller at omlægge landbrugsproduktionen og energi- og transportsektoren. For at freds- og klimakampen skal have nogen effekt, kræver det, at vi tør gå imod magthaverne.

Vi er nødt til at bryde med de store kapitalinteresser, der tjener på våbenproduktion og afbrænding af regnskoven. Vi er nødt til bryde med USA's verdensherredømme og den udbytning og udplynning af mennesker og natur, der politisk, økonomisk og militært fastholder det globale syd i fattigdom, så de ikke kan ændre på deres egen klimabelastning og naturødelæggelse.

Når vi på den måde gør freds- og klimakampen politisk og stiller krav, der går imod de herskende økonomiske, politiske og militære interesser, så er vi oppe imod stærke kræfter, der vil fortsætte uændret eller med små justeringer.

I fredskampen er det naturligvis våbenindustrien og deres lobby, i klimasammenhæng er det landbrugs- samt olie- og gaslobbyerne, som påvirker både politikere og medier. Det er stort set de samme partier, lande, organisationer og medier, der modsætter sig at stoppe krig og stoppe klimaødelæggelse.

For fredens skyld, stop klimaforandringerne! For klimaets skyld, stop krigen i Ukraine nu!

Det er desværre også Danmark og den danske regering, der er imod fredsforhandlinger, ønsker fortsat krig i Ukraine og prioriterer oprustning før klimaindsats.

Danmark modarbejder FN's forbud mod atomvåben med den begrundelse, at brug af atomvåben indgår i NATO's og vores strategi.

Danmark bidrager politisk, økonomisk og militært til at fastholde Vestens dominans og er stadig parat til at gå i krig uden FN-mandat for at forsvare Vestens interesser mod lande i den tredje verden.

Freds- og klimabevægelsen må sammen kræve, at Danmark ændrer politik. Vi skal ud i brede kredse med et budskab om at redde menneskeheden. Det er en alment menneskelig, humanistisk kamp, hvor vi skal nå det store flertal af befolkningen. Mon ikke mindst 95 procent er for vores overlevelse, og kun ganske få procent vægter deres egen magt og indtjening højere.

Det er på tide, at de 95 procent bestemmer over de 5 procent. Det når vi kun, hvis bevægelserne både har bredde og politisk retning.

Der er håb for fremtiden, fordi ungdommen nu i den grad er parat til at engagere sig, lave aktiviteter og på den måde få egne politiske erfaringer.

For fredens skyld, stop klimaforandringerne! For klimaets skyld, stop krigen i Ukraine nu!